

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

18 Kasım / 2022

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

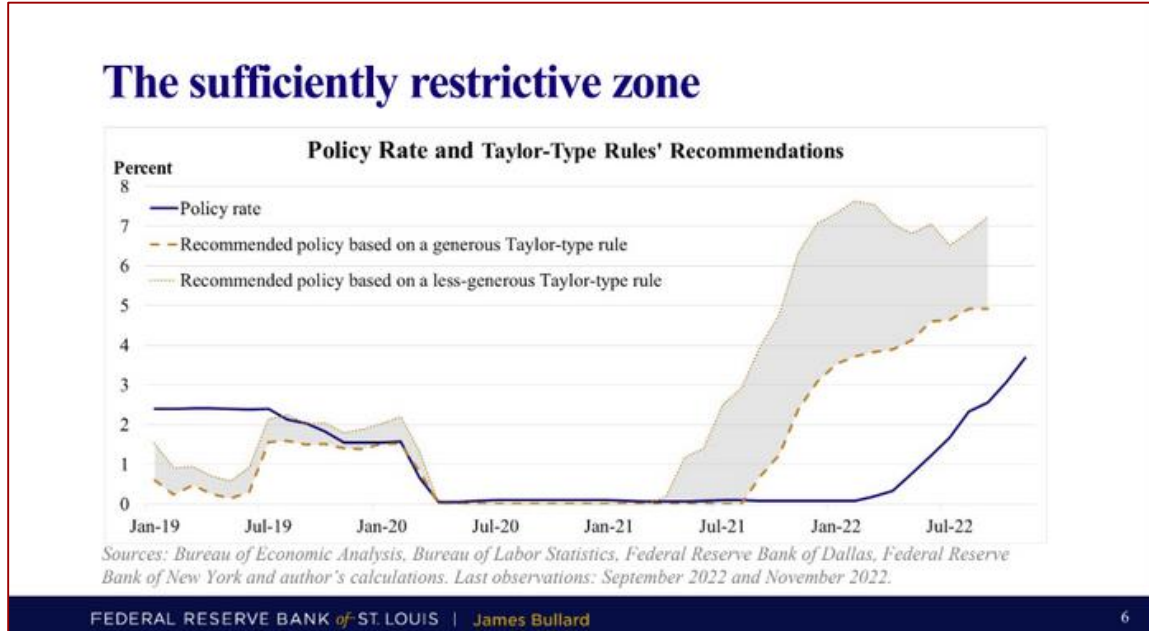

Fed'den Gelen Şahin Açıklamalar Küresel İştahı Bozdu

- ❑ ABD'de geçen hafta gelen enflasyon verisinin piyasalar tarafından olumlu karşılandığına değinmiştik.
- ❑ Üstelik tüketimin halen devam ediyor olması da teknik olarak çoktan resesyona girmiş ülkede diğer Avrupa ülkeleri ve İngiltere ile kıyaslandığında gerçek anlamda bir resesyona (işsizlik artışı ve harcama gibi diğer göstergelerde düşüş) girmeyeceği yönünde işaretler veriyor.
- ❑ Ancak bu hafta St. Louis Fed başkanı Bullard'ın yapmış olduğu açıklamayla Fed'in faiz artışlarının yetersiz olduğunu Taylor kuralı ile ifade etmesi,
- ❑ Hem risk iştahını yeniden düşürdü hem de Taylor'ın kendisini bile şaşırttı diyebiliriz.
- ❑ Peki nedir bu Taylor kuralı ve bu kurala göre işler nereye varır? Bu konulara değinmek istersek;
- ❑ ABD'li ekonomist John B. Taylor'ın 1993 yılında yayımlanan bir makalesinde; gerçekleşen enflasyonun hedef enflasyondan ve potansiyel GSYH'nin de gerçekleşen GSYH'den (ya da potansiyel büyüme oranının gerçekleşen büyüme oranından) sapması durumunda merkez bankalarının politika faizi ile nasıl reaksiyon göstermesi gerektiğinin sınırlarını çizen bir fonksiyon geliştirmiştir. Bu fonksiyon literatüre Taylor Kuralı olarak girmiştir.
- ❑ Bu reaksiyon fonksiyonuna göre, gerçekleşen enflasyon hedeflenen enflasyonun üzerinde ise faiz oranı yükseltilir. Tersisi durumda ise düşürülür.
- ❑ Diğer yandan, gerçekleşen büyüme oranı potansiyel büyüme oranının üstündeyse, faiz oranının yine yükseltilmesi gerekir. Tersisi durumda ise faiz oranı düşürülmelidir.

Fed'den Gelen Şahin Açıklamalar Küresel İştahı Bozdu

- ❑ Bu görüşe göre Fed'in politika faizinin çok daha yukarılarda gerçekleşmiş olması gerekiyordu...
- ❑ Ancak bu kural, enflasyonun yüksek; büyümenin ise düşük geldiği durumlarda nasıl işler sanırım bu noktada Taylor'ın kendisinin bile itirazları olacaktır.
- ❑ Örneğin Rusya-Ukrayna savaşı, enerji ve gıda krizleri hatta üzerine her gün eklenen kripto ve emlak krizleri hesaba katıldığında Avrupa'nın nasıl davranması gerektiği soru işareti olarak kalmaktadır.

Coca Cola'lı COP27'e Veda Ederken...

- ❑ Bu sene enerji krizinin etkisi ve verilen sözlerin tutulup, tutulamayacağı sorunsalı içinde sessiz sedasız bir COP27 geldi geçti.
- ❑ Mısır'ın Şarm El Şeyh şehrinde 6 Kasım'da başlayan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (COP27) 18 Kasım'da sona eriyor.
- ❑ Etkinliğin son gününde, iklim krizini küresel ölçekte önlemek için konferansın çıktısını oluşturacak anlaşmanın yayımlanması bekleniyor.
- ❑ 17 Kasım'da yayımlanan taslak anlaşma, geçtiğimiz yıl imzalanan Glasgow İklim Pakti'ndeki hedeflerin birçoğunu yineledi. Anlaşmada fosil yakıtlarda azaltım yapılmasına yönelik herhangi bir ifade ise yer almadı.
- ❑ Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, Türkiye'nin 2030 için belirlediği yüzde 21 emisyon artıştan azaltım hedefinin yüzde 41'e çıkarıldığını söyledi.
- ❑ Ayrıca çevre kirliliğine katkıda bulunan Coca Cola'nın zirveye sponsor olması da iklim aktivistleri tarafından hoş karşılanmadı...

Döviz Kurunda Artış Talepleri ve KKM

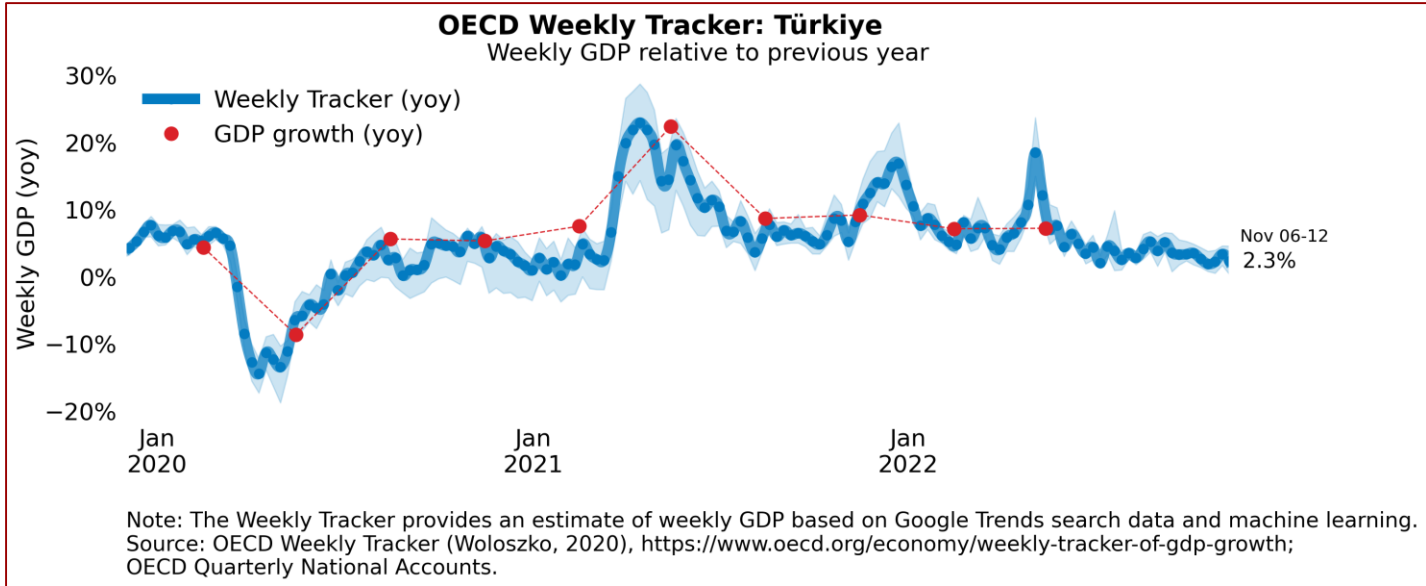
- ❑ Kuru büyük ölçüde stabilize eden KKM'ye ilişkin tartışmalar ve son dönemde KKM'nin döviz kurlarının baskılanması ve enflasyondaki artışa rağmen faiz getirisi azalarak, cazip olmaktan uzaklaştığına ilişkin görüşler bir tarafa,
- ❑ İhracatçı net bir biçimde kurda artış olmasını ister hale geldi...
- ❑ Geçtiğimiz hafta TİM başkanı Gültepe'nin BloombergHT kanalından kurun enflasyon oranında artması gerektiğine ilişkin söylemi bir bakıma da Avrupa'dan daralan siparişleri akla getirir oldu.
- ❑ İhracatçıların bu talebinin gerekçeleri nelerdir? Kurun enflasyon geçişkenliği hesaba katıldığında enflasyonu düşürme konusunda nasıl bir handikap yaratır ve düşük kur ihracat artışı getirir mi gibi sorulara değinmek istersek:
- ❑ Ticaret bakanlığının yayınladığı verilere göre Ekim'de ihracatımız sadece yüzde 2.8 arttı. Halbuki ilk 10 ay ortalama ihracat artışımız yüzde 15.4.
- ❑ Son dönemde özellikle Avrupa kaynaklı ihracat talebinde bir yavaşlama olduğu ifade ediliyor.
- ❑ Ekim ayında gerçekleşen düşüşte Euro/Dolar paritesindeki düşüşün de etkisi vardı ancak ECB'nin Fed'e göre faiz artışlarında biraz daha yavaş gideceği de aşıkarken bu ay 1'in üstüne çıkan paritenin tekrar 1'in altına inmesi beklenir durumda.

İhracat Pazarında Oyun Kurucu Değiliz...

- ❑ Sorun sadece dış talebin düşüşü de değil, aynı zamanda reel efektif döviz kurunun rekor düşük seviyede olmasından kaynaklanıyor. Ayrıca TÜFE yerine ÜFE yani üretici fiyatları baz alındığında bu düşüş daha da perçinlenmiş halde...
- ❑ İşte burada ihracatımızın yani pazardaki yerimizin oyun kurucu olmadığını, bilakis fiyat değişimlerinden etkilenir biçimde bir pozisyonda olduğumuz ortaya çıkıyor ne yazık ki...
- ❑ Diğer taraftan firmalarımızda kredi ile büyüme faktörü öteden beri ağır basıyor ve özellikle yüksek enflasyonla artan işletme sermayesi ihtiyacı da ihracatçımız önünde önemli bir engel...
- ❑ Tüm bunlar ihracatçılarımızın sorunlarını oluştururken, öte yandan yüksek kurun yüksek enflasyonu da beraberinde getirdiği ve içinde bulunduğumuz koşullarda enerji maliyetleri üzerindeki etkiyi de hesaba katacak olursak, bir sarmal etkisi altındayız...
- ❑ Dolayısı ile kurun serbest bırakılmasının geçmişte karşımıza çıkarttığı olumsuz tabloyu da düşündüğümüzde , ihracatta oyun kurucu olmamız şart ve bunu gerçekleştirmenin yolu da yatırım ve inovasyonla sağlandığından tek çare krediye ve ucuz fona erişim olarak karşımıza çıkıyor.

OECD Verisi de Büyümenin İvme Kaybını Gösteriyor...

- ❑ Son aylarda hem sanayi üretimi hem de bu verinin öncü göstergesi PMI'lara bakıldığında görülen üretim ve ihracattaki ivme kaybı,
- ❑ OECD'nin Google Trends verilerinden yararlanarak ML yöntemi ile hazırladığı ve geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre verdiği haftalık büyüme verilerinden de izlenebilmekte.(OECD ort yüzde 2, Türkiye 6-12 kasım haftası yüzde 2.3)
- ❑ Ekonomimizin dayandığı temel büyüme verisi ihracat ve tüketime dayalı olduğundan özellikle ihracatı ve yatırımı teşvik edici ilave kredilerin tahsis edilmesine yönelik çalışmaların yapıldığını da tahmin etmek güç değil...

FTX'in Batışı & 30 Yıl Artı 5 Dakika

- ❑ BBC Türkçe'nin haberine göre ; batan kripto para borsası FTX'in yeni yöneticisi John J. Ray III, iflasın "tarihte görülmemiş türden" olduğunu söyledi.
- ❑ Ray, 2001'de büyük bir skandalla iflas eden enerji şirketi Enron'un iflas sürecini de yönetmişti.
- ❑ New York Times'ın haberine göre bugün iflas başvurusu için belgelerini sunan Ray, "Kariyerim boyunca böylesine tümden çökmüş bir kurumsal yönetim anlayışı görmedim" dedi.
- ❑ Mahkemeye sunulan belgelerde şirketin parasıyla çalışanlara ve danışmanlara, kayıtlara geçirilmeden evler alındığı ortaya çıktı.
- ❑ Belgelere göre FTX'ten alacağı olan şahıs ve kurum sayısı 1 milyonun üzerinde olabilir.
- ❑ Ray, şirketin bir grup tecrübesiz ve yetkinliği olmayan insanın yönetiminde olduğunu, yönetim ve denetim sistemlerinin yeterlilikten çok uzak olduğunu söyledi.
- ❑ Konuyla ilgili akla gelen hikaye şudur: Ünlü bir ressam bir lokantaya gider ve garsonlardan biri kendisinin bir portresini çizmesini ister ressamdan.. Ünlü ressam da, çizip verir ve 100 dolar ister... Garson 5 dakikada çizdiğin resim için mi istiyorsun 100 dolar'ı? diyince ünlü ressam da meşhur cevabını verir; 5 dakika değil, 30 yıl artı 5 dakika.
- ❑ Pandemi sürecinde adeta bir dev balon haline gelen ve Z kuşağı ile anılan kripto borsasıyla ilgili olan bu haber, kurumsallaşma yolunda olan pek çok şirkete de bir rehber olur umarız..

Twitter Vakası Çok Sesli Habere Başkaldırı mı?

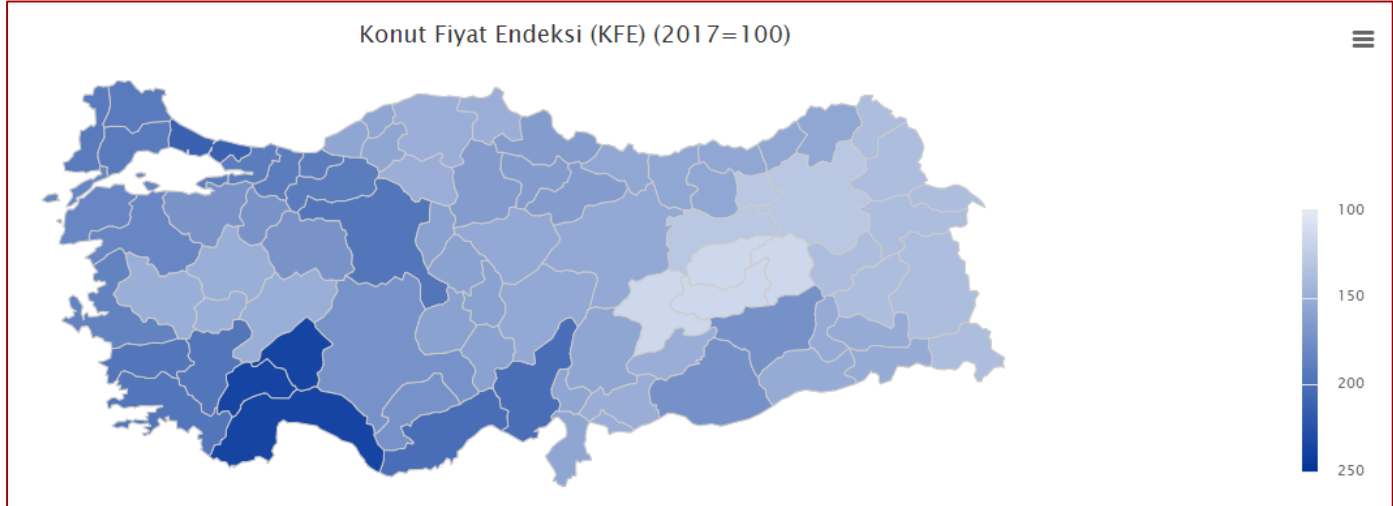
- ❑ Gün geçmiyor ki Twitter'ı satın alan Elon Musk hakkında bir haber yapılmasın ya da görüş ortaya koyulmasın...
- ❑ Son zamanlarda Musk'ın çalışanlarına kötü davrandığı ve diğer teknoloji şirketleri ile beraber önemli düzeyde işten çıkarmaların olduğu yönünde pek çok gelişme var.
- ❑ Ancak şüphesiz Musk'a en çok öfkelenen taraf sadece işten çıkarılanlar değil, hatta ABD'deki Demokrat kanat kadar kendisinden nefret edeni bile olmayabilir.
- ❑ Bugünkü Financial Times'da «Demokrat senatörler, Federal Ticaret Komisyonu'na yazdıkları mektupta Elon Musk'ı şikayet ettiler.» şeklinde bir haber vardı
- ❑ Biden da zira geçtiğimiz hafta Musk'ın yurtdışı ilişkilerinin araştırılmasını talep etmişti.
- ❑ Nedeni ise açık; Twitter, şimdiye kadar Demokratların egemenliğinde olan bir platformdu oysa şimdi kendini ispat etmiş bir inovatör çıkıp, burayı hem verimli hem de çok sesli yapmaya çalışıyor.
- ❑ 2024'de seçimler de var ve Demokratlar çok tedirgin.
- ❑ Bizde de objektif olduğunu varsayan tek sesli bazı organizasyonlardan seçim borazanı provaları şimdiden başlamış gözüküyor.
- ❑ Ancak unutmamak gerekir ki ister yandaş olsun ister karşıt tek sesli hiçbir haber kurumunun objektif olmasından söz edilemez....

Haftadan Kalanlar

- ❑ Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, günü yüzde 0,43 kazançla 4.526,73 puandan tamamlayarak tüm zamanların en yüksek haftalık kapanışını gerçekleştirdi.
- ❑ İsveç: Kuzey Akım'daki patlama sabotaj
- ❑ İstiklal Caddesi'ndeki terör saldırısına ilişkin gözaltına alınan 51 kişiden, terörist Ahlam Albashır'ın da aralarında bulunduğu 17'si tutuklandı.
- ❑ Koç Holding, siyasi liderlerle görüşme iddialarını yalanladı.
- ❑ Güney Kore, Kuzey Kore'nin kıtalararası balistik füze denemesi yaptığını bildirdi.
- ❑ Rus enerji şirketi Gazprom, yapılan yeni anlaşma kapsamında Azerbaycan'a doğal gaz sevkiyatının başladığını duyurdu.
- ❑ ECB Başkanı Lagarde, ECB'nin enflasyonu dizginlemek için ekonomik faaliyeti sınırlaması gerekebileceğini söyledi.
- ❑ Borsa İstanbul, 21 Kasım tarihinden itibaren iki yeni endeks, BIST Sürdürülebilirlik 25 ve BIST Katılım Temettü Endekslerini hesaplamaya başlıyor.
- ❑ Merkez Bankası'nın piyasa katılımcıları anketine göre yıl sonu enflasyon beklentisi 67,78'den 68,06'ya yükseldi. Dolar/TL beklentisi ise 19,54'e geriledi.
- ❑ Eski ABD Başkanı Donald Trump, 2024'teki Başkanlık seçimleri için adaylığını resmen duyurdu.
- ❑ Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), dünya nüfusunun 15 Kasım itibarıyla 8 milyar kişiye ulaştığını bildirdi.
- ❑ Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Başkanlığı, <http://FTX.com> ticari unvanıyla faaliyet gösteren küresel kripto varlık alım satım platformunun ilişkili olduğu gerçek ve tüzel kişiler nezdinde inceleme başlatıldığını duyurdu.
- ❑ Katar'ın ev sahipliği yapacağı FIFA Dünya Kupası, 20 Kasım'da başlıyor.

Konut Fiyatlarında Rekor Artış

- TCMB'nin yayımladığı konut fiyat endeksine göre konut fiyatları Eylül ayında bir önceki aya göre yüzde 4,9 oranında arttı. Fiyatlar yıllık bazda ise yüzde 189,2 arttarak, rekora ulaştı.
- İstanbul, Ankara ve İzmir'in konut fiyat endekslerindeki gelişmeler değerlendirildiğinde, Eylül ayında bir önceki aya göre, sırasıyla 4,6, 4,3 ve 5,8 oranlarında artış gözlemlendi. Endeks değerleri bir önceki yılın aynı ayına göre, İstanbul, Ankara ve İzmir'de sırasıyla yüzde 212,1, 196,0 ve 185,8 oranlarında artış oldu.
- İstanbul'da ortalama konut fiyatı 3 milyon TL'yi aştı. Ortalama metrekare fiyatı 25 bin 714 TL'ye yükseldi. Ortalama metrekare fiyatı Ankara'da 11 bin 323, İzmir'de ise 18 bin 761 TL'ye yükseldi.

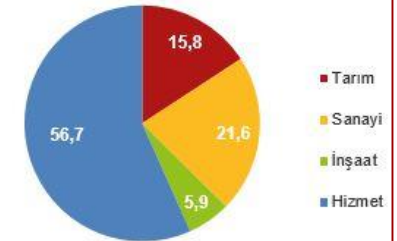
İşgücü İstatistikleri, III. Çeyrek: Temmuz-Eylül 2022

- Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2022 yılı III. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 234 bin kişi azalarak 3 milyon 433 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,7 puanlık azalış ile %10,0 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %8,7, kadınlarda %12,8 olarak tahmin edildi.
- 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki çeyreğe göre 0,8 puanlık azalış ile %19,1 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %16,1, kadınlarda ise %24,7 olarak tahmin edildi.

	III. Çeyrek, 2022			Bir önceki çeyrek			Bir önceki çeyreğe göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	30 787	20 811	9 976	30 664	20 814	9 850	123	- 3	126
Tarım	4 878	2 845	2 033	4 904	2 855	2 048	- 26	- 10	- 15
Sanayi	6 644	4 936	1 708	6 751	5 055	1 696	- 107	- 119	12
İnşaat	1 817	1 722	95	1 809	1 714	94	8	8	1
Hizmet	17 447	11 308	6 139	17 200	11 189	6 011	247	119	128

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
Mevsimsel etkilerden arındırma yöntemi gereği geçmiş çeyreklere ilişkin tahminler revize edilerek yayımlanmaktadır.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımı (%), III. Çeyrek, 2022

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi, Ekim 2022

- Tarım-ÜFE'de (2015=100), 2022 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %4,59, bir önceki yılın Aralık ayına göre %123,81, bir önceki yılın aynı ayına göre %163,32 ve on iki aylık ortalamalara göre %111,12 artış gerçekleşti.
- Sektörlerde bir önceki aya göre, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde %1,81 azalış, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %4,72 artış, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %5,85 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre tek yıllık bitkisel ürünlerde %3,21, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde %4,36 ve çok yıllık bitkisel ürünlerde %8,84 artış gerçekleşti.

Sektör ve ana gruplara göre Tarım-ÜFE ve değişim oranları, Ekim 2022					
	Endeks	Aylık değişim oranı (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)
Tarım-ÜFE	609,40	4,59	123,81	163,32	111,12
Tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetler	606,70	4,72	125,11	165,09	110,07
Tek yıllık bitkisel ürünler	658,16	3,21	126,11	181,71	144,82
Çok yıllık bitkisel ürünler	603,42	8,84	161,67	187,02	83,93
Canlı hayvanlar ve hayvansal ürünler	538,49	4,36	102,76	129,56	82,98
Ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetler	828,09	5,85	100,54	137,13	170,39
Balık ve diğer balıkçılık ürünleri	536,03	-1,81	103,30	129,89	92,65